

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

3. Ad quem pertineat Thesaurus inuentus in fundo alieno? Et quid
dicendum est de Thesauro, tua pace, in tuo fundo quæsito, & reperto? Ex
p. 9. tr. 5. res. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

6. Sed, cum thesaurus in fundo proprio, ut dictum est, inuentus concedatur domino, non sine ratione quæri solet, an ad acquirendum thesaurum inuentio sufficiat, vel etiam requiratur apprehensio. Et Doctores relati à Gomez in l. 45. *Thesauri*, n. 47. copulatiue ad acquisitionem thesauri requiri dicunt inuentioem, & apprehensionem. Cui sententiæ fauet omnino lex Codicis lib. 10. tit. 15. Neque enim res dicitur inuenta, nisi apprehensa quoque sit, l. Si *Barbarorem*, l. 3. C. de *fideiuss.* l. Cum *pro quo*, l. 7. ff. de *in ius voc.* Et qui dicit, inuentorem facere solum thesaurum, dicit etiam & apprehensionem, cum verba sint cum effectu accipienda, l. 1. §. *Hæc verba* ff. quod quisque *in ius*, ut notat Bobadilla lib. 4. polit. c. 5. n. 12. & relati à Barbosa in *remiss.* ad *Ordin. Lusitanie*, lib. 5. tit. 62. n. 2. Ratioque est: nam ante apprehensionem, inuentor magis dicitur scire locum, in quo est thesaurus, quam illum inuenisset; & dum est in eo loco, in quo fuit reconditus, adhuc dicitur thesaurus, & videtur manere in sua naturali libertate, & sic nullius esse, ut docet Conn. lib. 3. com. c. 4. n. 1. In cuius confirmationem ego adduco, quod de bonæ fidei possessore tradi solet in fructibus lucratis, ut non ante possint lucrari, quam à solo sint separati, l. Si *fructuarium*, l. 3. ff. qui *mod. usufruct.* ante l. 1. Si *eius* 78. ff. de *rei vend. iunctis*, quæ explicat Donell. lib. 4. com. c. 5. & ibi *Osuald. l. 2.* Quod idem dicendum est de thesauro lucrato, ut non antea dicatur proprius, donec loco moueatur. Et ita hanc sententiam tenet Castillo Soto Maior de Tertiis tom. 7. c. 41. n. 109.

RESOL. III.

Ad quem pertineat thesaurus inuentus in fundo alieno? Et quid dicendum est de thesauro, tua pace, in tuo fundo quæsit, & reperto? Ex p. 9. tr. 5. Res. 3.

§. 1. R. Elpondeo, quod si thesaurus in fundo alieno, casu fortuito, puta, arando, fodiendo, vel aliter terram colendo, inueniatur; tunc diuiditur, & dimidia pars inuentori cedit, altera vero dimidia pars domino fundi restitui debet. Si vero non casu fortuito, sed data opera licita inueniatur, inuentor nihil de thesauro participat, sed totum domino fundi restituere tenetur. Ita Doctores communiter, quos citat, & sequitur Castillo Soto Maior de Tertiis tom. 7. c. 41. n. 109.

2. Sed quid dicendum est de thesauro tua pace, in tuo fundo quæsit, & reperto? Sic respondet Caramuel in *Theol. mor.* l. 2. n. 296. standum esse pacto, & concordia: si enim licentiam dederis, ut tibi Petrus quæreret, tibi inuenit, sibi, si, ut sibi, utrique, si, ut quæreret utrique. Hanc resolutionem limitat Dicastillo de *ius.* l. 2. tr. 1. 2. disp. 9. n. 408. & apud eum Molina, Syluest. Less. Vasq. qui existimant, totum thesaurum deberi tibi fundi domino, si Petrus certo nouisset ibi thesaurum esse, & simulauisset, se id nescire: putant enim, te ab inuentore deceptum. Sed hanc limitationem non intelligo, stando meis principiis: nam, si asseramus cum Molina, & Banez, venas auri (quibus thesauros adiungito) esse fructum terre, limitatio subsisteret: tunc enim omnia deberentur fundi domino. Posito igitur, quod ex natura rei thesaurus in agro tuo repertus sit inuentoris, qui scit eum ibi latere, iam inuenit; ideoque & dominus esset, nisi lege impediretur; nec illa scientia contra legem militat: secreta enim esse supponitur, & leges de actibus internis non iudicant. Hæc omnia Caramuel.

3. Verum ego puto, quod si aliquis, petita à domino facultate, thesaurum in eius fundo quærat, & inueniat, ad summum deberi domino dimidiam partem: quia leges non applicat ei totum, nisi in penam, quando aliquis absque eius consensu, & scientia thesaurum quæsiuit. Potuisset quidem dominus nolle dare licentiam quærendi, nisi promissa sibi plusquam dimidia parte pro premio licentiæ, dum tamen illud pactum non expressit, non debetur ei plusquam dimidia pars. An vero hæc debeat, existimo ne-

que hæc deberi, nisi dolus dederit causam licentiæ. Ratio est: quia lex solum applicauit dimidiam partem domino, quando casu inuenitur thesaurus: quando vero non casu, sed industria absque consensu domini, applicauit domino totum illum, ut alium casum, quo ex industria, sed sciente, & consentiente domino, quæsitus est, omisit lex; quia supposuit, quod ipse dominus sibi posset consulere, deducendo in pactum partem sibi pro concessione licentiæ reddendam. Si autem dominus sibi non consulit, reliquus videtur ille casus iuri naturæ, & gentium, quo nihil proflus domino debetur, sed totum acquiratur inuentori. Et hæc omnia docet Cardinalis de Lugo tom. 1. de *ius. disp.* 6. sect. 11. n. 114.

RESOL. IV.

An quando thesaurus inuentus est in fundo alieno ex industria sine licentia domini, sufficiat in conscientia ante iudicis sententiam dare tantum ei dimidiam partem?

Et quid, si aliquis casu inueniat thesaurum in fundo alieno? Etiamque quæritur, si plures domini eiusdem fundi ex inæqualibus partibus sint, quomodo applicabitur thesaurus in predicto fundo inuentus?

Et quid, si dominus fundi dicat: illam pecuniam inuentam fuisse absconditam à maioribus suis, inuentor vero dicat esse thesaurum, quis debet probare? Ex p. 9. tr. 5. Res. 4.

§. 1. Negatiue respondet Molina de *ius. tom.* 1. tr. 2. disp. 56. ubi sic ait: [Obersuat verò optime Caiet. 2. 2. q. 66. a. 5. ad 2. & post eum Nauar. in *Mane.* c. 17. n. 175. cum eiusmodi leges penales non sint, sed solum ex quadam æquitate statuunt circa comparandum dominium thesaurorum inuentorum, vim habere in foro conscientie ante latam sententiam, ita ut inueniens casu thesaurum in loco alieno, teneatur dimidium domino loci, in quo fuit inuentus, restituere, nulla expectata sententia: inueniens verò illum de industria, totum tenetur, deductis expensis, restituere.] Ita ille, & post illum Megala in 2. 2. lib. 2. c. 4. q. 2. n. 16. sic asserens: [Si verò thesaurum inuenisti in fundo alieno, & non data ad hoc opera, sed casu; tunc dimidia pars inuentori, & alia dimidia domino fundi conceditur: sed, si de industria illum inuenisti, totus pertinet ad dominum fundi, ut in l. vnic. C. de thesauro lib. 10. & in §. *Thesaurus* inst. de *rer. diuis.* Et cum huiusmodi leges non sint penales, sed ex æquitate hæc statuunt, ille, qui casu in alieno fundo thesaurum inuenit, ante iudicis sententiam, dimidiam illius partem domino fundi tradere tenetur; & qui ex industria inuenit, domino fundi thesaurum integrum restituere debet, non expectata iudicis sententia.] Hanc etiam sententiam tenet Salon. in 2. 2. D. Th. q. 66. a. 5. de thesauro abscondito, concl. 5.

2. Verum, his non obstantibus, contrariæ sententiæ ego adhæreo cum Trullench in *Decal.* to. 1. lib. 1. c. 2. dub. 8. n. 4. Dicastillo de *ius. lib.* 2. tr. 2. disp. 9. dub. 15. n. 107. & Rebello lib. 1. p. 1. q. 1. sect. 2. n. 13. qui citat Mercatum. Idem docet Less. lib. 2. c. 5. dub. 15. n. 59. sic asserens: [Dicendum est itaque, quod thesaurus inuentus in fundo alieno, (etiam si is fundus Principis fuerit) siquidem fortuito sit repertus; medietas erit inuentoris, & medietas domini fundi: si autem de industria quæsitus sine consensu domini, totus erit Domini.] Prior pars aperte habetur utroque loc. cit. estque seruanda in foro conscientie; etiam ante omnem iudicis sententiam. Ratio est: quia hæc dispositio iuris non est penalis, sed definitiua proprietatis rerum, ut recte docet Nauar. cap. 17. num. 175. Secunda pars, ut totus sit domini, si de industria quæsiuit, non videtur obligare in conscientia ante sententiam iudicis; sed sufficit dare dimidiam partem domino fundi, parte altera dimidia retenta. Ratio est: quia ista dispositio est penalis, ad puniendam iniuriā, quā inuentor domino loci intulisse videtur quærendo absque eius consensu in eius fundo. Confirmatur